

Vereniging Zaans Erfgoed Jaarverslag 2014

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over 2014, dat in de vergadering van 18 februari 2015 door het bestuur is vastgesteld. Het laatste onderdeel, het financieel verslag over 2014, wordt toegevoegd na vaststelling in de ledenvergadering van 4 april 2015.

Het inhoudelijk deel van het verslag geeft de leden en geïnteresseerden een goed overzicht van onze activiteiten in 2014. De communicatie met de leden over verenigingsactiviteiten liep tot voor enkele jaren alleen via de twee ledenvergaderingen en de rubriek Verenigingsnieuws in het blad Zaans Erfgoed. Sinds 2013 zijn daar de actuele verenigingssite op internet en het jaarverslag bijgekomen. Weliswaar verschijnt dat laatste achteraf, maar daardoor geeft het wel een breed overzicht. Veel leesplezier!

Inleiding: de rode draden van het erfgoedbeleid in 2014

De vereniging Zaans Erfgoed heeft in 2014 veel aandacht besteed aan het tot stand brengen en daarna uitwerken van een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Zaanstad. Het is wellicht een in Nederland unieke overeenkomst. Gemeente en vereniging werken vanaf 19 augustus 2014 op een georganiseerde wijze samen bij het beschermen van monumenten in Zaanstad. Bij de vereniging is deze vorm van samenwerking geboren uit frustratie over het haperende beschermingsbeleid van de gemeente en het uitblijven van respons op initiatieven van de vereniging. Bij de gemeente speelde een tekort aan ambtelijke capaciteit en financiële middelen voor het erfgoedterrein, ondanks de politieke prioriteit die het onderwerp wel steeds krijgt. De afgesproken samenwerking, onder regie van een gemengde werkgroep, moet de bescherming vergroten en de frustraties verminderen.

Hoewel er tientallen erfgoedorganisaties in de Zaanstreek te vinden zijn, is de vereniging Zaans Erfgoed de enige die de volle breedte van het onderwerp in de gehele Zaanstreek, dus inclusief Wormerland en Oostzaan, bestrijkt. Dat geeft verplichtingen. Wij zullen daarom jaarlijks met de andere organisaties contact hebben over onder meer onze inzet bij dit aanwijzingsbeleid. Dat sluit aan bij de faciliterende rol die wij op enkele terreinen voor onze zusterorganisaties hebben.

Een tweede rode draad was de ontwikkeling op de Zaanse Schans. Eind 2013 stuurde de vereniging een brandbrief naar de gemeente Zaanstad, met de oproep om de monumenten op de Zaanse Schans voor moedwillige aantasting te behoeden. Er waren foto's met flagrante voorbeelden bijgevoegd. Hoewel ook hier een formele reactie van de gemeente op zich liet wachten, werd het onderwerp wel breed opgepakt. Zowel de gemeente als het stichtingsbestuur van de Zaanse Schans ondernamen actie. In de loop van 2014 kwam daar een initiatief bij van Zaan&Dijk, dat een nota publiceerde over de Volendamisering op de Zaanse Schans. Daarin werd de klacht van de vereniging verder verbreed. Ook met Zaan&Dijk is de stichting Zaanse Schans in goed gesprek. Wij zullen bewaken dat het stichtingsbestuur en de gemeente daadwerkelijke stappen blijft zetten om de Schans een zo authentiek mogelijk beeld te laten blijven geven van een Zaans dorp rond 1850.

Misschien is er nog een derde rode draad te ontwaren: de nog steeds groeiende waardering voor het gebouwde cultureel erfgoed. De trend die Zaanstad goed heeft aangevoeld en ingevuld met de vormgeving van het nieuwe Stationsplein, slaat ook op andere terreinen aan. De inwoners waarderen het 'eigene' dat ervan uitstraalt en raken meer betrokken bij de historische elementen in hun eigen omgeving. Dat leidt bijvoorbeeld tot vragen aan de vereniging over mogelijk bedreigde panden, ook al hebben die niet altijd monumentale waarde. Ook het verheugend grote bezoek aan de laatste ledenvergadering in 2014 (meer dan 110 personen bezochten deze in de Oostzijderkerk) is daar

wellicht een uiting van. En niet te vergeten de voornemens die in het kader van Aan de Zaan (een social media-achtig activiteitenplatform in De Fabriek in Zaandam) worden ontwikkeld voor 2015: het Europees jaar van het industrieel erfgoed. Samen met de Erfgoedmarkt die wij op 13 juni 2015 organiseren in de Stoomhal in Wormer belooft 2015 een memorabel jaar te worden.

Behoud en bescherming van het Zaanse erfgoed

Zaanse Schans

- Handhaving kwaliteit

Op 16 december 2013 stuurde het bestuur een brief aan de gemeente Zaanstad, met het verzoek de monumentenverordening op de Zaanse Schans beter te handhaven. Met enkele voorbeelden, voorzien van foto's, werd zichtbaar gemaakt dat exploitanten zonder vergunning het door hen gebruikte monumentale pand ontoelaatbaar schade toebrachten.

De gemeente heeft de vereniging bericht dat in gezamenlijk overleg een breed traject is opgezet, waarbij de exploitanten worden gewezen op hun overtredingen. Vervolgens wordt overlegd over de gewenste aanpak. Soms is dat herstel, soms het aanvragen van een vergunning ter legalisering van de aanpassing. Dit traject loopt nog, maar heeft op een enkele plaats al tot verbetering geleid.

Overigens is vanuit ons bestuur in januari een gesprek gevoerd met twee ondernemers die zich herkenden in de voorbeelden uit de decemberbrief. Dat gesprek leidde tot uitwisseling van opvattingen en standpunten, maar beide partijen lieten zich niet overtuigen. Onze vereniging zal steeds een open oog hebben voor de problemen waar ondernemers voor staan, maar ons doel om de stijlkamer anno 1850 in ere te houden, laten we daarbij niet varen.

- Volendamisering

In juni 2014 publiceerde de stichting Zaan&Dijk een concept nota Over de volendamisering op de Zaanse Schans. De nota bevatte een groot aantal met foto's gedocumenteerde voorbeelden van verrommeling en kwaliteitsverlies op de Schans. De stichting vroeg zich af hoe de balans tussen authenticiteit en het toerisme gevonden kan worden en bepleitte een dialoog met alle betrokken partijen. Onze vereniging heeft de strekking van de nota ondersteund, met nuancering van een enkel voorbeeld. Wij hebben aangedrongen op het schetsen van een goed proces voor de gewenste dialoog. De vrees bestaat dat de bestaande tegenstelling tussen de belangen die de ondernemers op de Schans voorstaan en de uitgangspunten van de Schans als reservaat voor Zaanse houtbouw ('stijlkamer anno 1850') in zo'n dialoog alleen maar sterker worden aangezet. Dat brengt de oplossing niet dichterbij. Hier is het proces bepalend voor de kwaliteit van het gesprek. In november 2014 werd de nota definitief gemaakt en startten gesprekken.

Vanuit Zaanse Erfgoed zien wij dit als een belangrijk traject. Weliswaar wordt er werk gemaakt van het herstel van gegroeide afwijkingen, maar de voortgaande groei van het toerisme zet steeds meer druk op de kwaliteit van het gebied. In 2014 is sprake van bijna 1,6 miljoen bezoekers. Daar is het gebied nooit voor ingericht. Dit leidt tot zowel toenemende ergernis bij bewoners en omwonenden, als tot schade aan het openbaar gebied. Tegemoetkomen aan de roep om verdere aanpassing van het openbaar gebied zal opnieuw de historische kwaliteit geweld aan doen. Onze vereniging ziet de oplossing veel meer in hetzij het remmen van de groei, hetzij het uitbreiden van de Zaanse Schans om het toerisme meer ruimte te geven.

- Uitbreiding en verbetering (Schipperplein en Wevershuis)

In ons vorige jaarverslag lichtten wij toe dat na veel discussie eind 2013 een nieuw ontwerp gereed was voor het Schipperplein. In 2014 is de discussie tussen vooral ondernemers en de Historische

Commissie Zaanse Schans voortgegaan. Uiteindelijk lijkt, na inhoudelijke bemoeienis van onze vertegenwoordiger in de Historische Commissie, een voor ieder acceptabele oplossing bereikt. Deze is eind 2014 door bestuur en gemeente goedgekeurd, zodat de aanbesteding kan starten.

De Historische Commissie heeft ook veel discussie gewijd aan de herbouw van het Wevershuis uit Assendelft aan het Zeilenmakerspad, daarna Kraaiennest en later Schansend. De commissie juicht herbouw van dit opgeslagen huis vanzelfsprekend toe, maar was niet te spreken over detaillering en situering van het pand. Met Stadsherstel werd over de detaillering uiteindelijk overeenstemming bereikt. Dat is helaas niet gelukt voor de positionering. Hoewel rond 1850 panden langs of loodrecht op de sloot werden gebouwd heeft Stadsherstel hier gekozen voor plaatsing langs het pad. Dat is een afwijking van de stedenbouwkundige gebruiken van 1850, die door de Historische Commissie ernstig wordt betreurd.

Ondanks het voorgaande kan worden geconstateerd dat de inbreng van de Historische Commissie door het stichtingsbestuur van de Zaanse Schans op prijs wordt gesteld en serieus wordt genomen. Een voorbeeld is het plan voor de Speelderij (een speelplek voor kinderen) dat door de HC als niet passend in het historische beeld werd afgewezen. Dit is overgenomen door het bestuur en er wordt een nieuwe oplossing gezocht.

- D' Oude Wolf

In 2013 is door enkele in de stichting D' Oude Wolf samenwerkende partijen, waaronder Zaans Erfgoed, veel energie besteed aan een poging om een meer passende bebouwing van het Jacob Visterrein tot stand te brengen. Het bestemmingsplan laat daar industriebebouwing toe. De grondeigenaar probeert van de gemeente toestemming te krijgen om er woningen te bouwen. Aard en situering van het bouwplan hebben geen enkele relatie met de Zaanse Schans of de Kalverpolder. De samenwerkende partijen hebben onderhandeld met de eigenaar over andere mogelijkheden met meer bij de Zaanse Schans passende functies. Daarbij is onder andere gedacht aan werkplaatsen of een scheepswerfje. Vanuit ons bestuur is daartoe inbreng geleverd. Maar deze functies leveren een lagere opbrengst dan de door de eigenaar beoogde woningbouw en werden daarom door hem afgewezen. Vanuit Zaan&Dijk is een compromis ontwikkeld dat gedeeltelijk woningbouw en gedeeltelijk functies passend bij de Zaanse Schans mogelijk maakt, maar ook dat levert een grondopbrengst die aanzienlijk lager ligt dan de exploitatie die de eigenaar voorstaat. De gemeenteraad heeft er in 2014 nog geen beslissing over genomen.

Samenwerkingsovereenkomst met gemeente Zaanstad

Al in 2013 was het initiatief genomen om met de gemeente Zaanstad in gesprek te komen over de uitvoering van het monumentenbeleid. Door de vereniging aangeleverde onderbouwde verzoeken om een bedreigd gebouw als monument aan te wijzen werden soms simpelweg niet beantwoord, hetgeen frustrerend werkte en voortgang in de weg stond. De gemeente van haar kant constateerde dat de ambtelijke capaciteit om het eigen beleid vorm te geven ontbrak.

Na enkele gesprekken hebben wethouder Addy Verschuren voor de gemeente en voorzitter Piet Oudega voor de vereniging Zaans Erfgoed op 19 augustus 2014 tijdens een bijeenkomst met andere erfgoedorganisaties een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De kern daarvan is dat een kleine gemengde werkgroep jaarlijks een programma voorbereidt van te onderzoeken en eventueel te beschermen monumenten. Zaans Erfgoed zorgt voor beschrijvingen in een aangegeven format en de gemeente verplicht zich de voorstellen in procedure te nemen. Jaarlijks wordt in een bestuurlijk overleg de samenwerking geëvalueerd.

Christiaan Homburg en Piet van Nugteren, met Jan Piet Bloem als reserve, hebben zich bereid verklaard om deel te nemen aan het gemengde werkgroepje dat de programmering opstelt. De

gemeente Zaanstad wordt vertegenwoordigd door Marjorie Verhoek, met in de back-office o.a. Joost van den Ham, Piet Kleij en anderen.

Eind 2014 werd een eerste lijst van panden opgesteld waarvoor wordt geprobeerd in 2015 beschrijvingen op te stellen: het 'programma 2015'. Het gaat om panden in Zaandam, Krommenie en Westzaan.

Kerk Zandijk

De plannen voor de kerk in Zandijk krijgen geleidelijk meer vorm. Ontwikkelaar Lacandon Beheer, gemeente en Stadsherstel Zaanstreek betrekken in een gezamenlijke planontwikkeling de omgeving bij de kerk. De definitieve plannen zijn nog niet rond en er is nog geen start van de uitvoering in zicht. Suggesties om te streven naar een monumentenstatus voor het bewoonde pakhuisje ten noorden van de kerk zijn door ons inhoudelijk onderzocht. De uitkomst is nog onzeker.

Eind 2014 werd de aandacht van de vereniging gevraagd voor een mogelijk beschermenswaardige gevel van het aangrenzende bedrijf Pielkenrood. Dit zal nader worden onderzocht.

Zuiderkerkhofje

In 2013 werd een beschrijving aan de gemeente Zaanstad aangeboden, met het verzoek het hofje te beschermen. Een eerste bespreking in de Monumentencommissie leidde nog niet tot een positief beeld. Medio 2014 werd, tijdens de viering van het 100-jarig bestaan van het buurtje, de nieuwe wethouder Monumentenbeleid hierop aangesproken. De gemeente bekijkt nu of het hofje beschermenswaardig is.

Houtloods Hoogeveen

In het voorjaar van 2013 werd duidelijk dat in Hoogeveen een voormalige Zaanse houtloods van houthandel Dekker uit 1880 stond, die gesloopt dreigde te worden. De vereniging heeft onderzocht of de loods naar Zaanstad terug zou kunnen komen. Vooral de gedachte om (een deel van) de loods als een markthal op de Rozengracht te plaatsen is interessant. De kosten van sloop, verplaatsing en opbouw zouden wel in de orde van € 200.000 à 300.000 liggen. Ondanks steun van de Inverdan-supervisor lukte het niet om tot aankoop te komen. B & W van Zaanstad zagen nog teveel onzekerheid en bezwaren om tot aankoop over te gaan. Er is ook gekeken naar een plaats bij de Bartelssluis, maar deze bleek te klein. Gevreesd moet worden dat sloop onvermijdelijk is. Hoopgevend is dat nu ook in Hoogeveen de erfgoedwaarde van de loods wordt onderkend en nader onderzoek wordt uitgevoerd. De Zaanse plannen leiden hierdoor misschien tot hergebruik en behoud in Hoogeveen.

Overige monumenten

Aan de orde is onder meer geweest het monumentale pand Westzijde 38 met het luchthuis. Het betreft de voormalige woning van de reder Nicolaas Calff, een rijksmonument uit de 18^e eeuw. De huidige eigenaar ziet geen kans het noodzakelijke onderhoud op peil te houden. Er wordt nagedacht over een organisatorische constructie die betere waarborgen biedt. De gemeente Zaanstad laat onderzoek doen.

Pakhuizen Maas, Waal, Schepel en Wormerveer

De pakhuizen Maas, Waal en Schepel zijn op 21 januari 2015 formeel overgedragen aan de nieuwe eigenaar (stichting Zaanse pakhuizen). Voor deze panden wordt nu gezocht naar een goede invulling. Pakhuis Wormerveer is overgegaan naar Vanilia; over de (kleine) verplaatsing en de restauratie wordt nog onderhandeld.

Funderingsproblemen Herengracht in Zaandam

Vanuit de vereniging is inhoudelijke steun verleend aan bewoners in verband met de naderende vernieuwing van de riolering.

IKEA

In de pers is bericht dat IKEA uitstel voor haar in te dienen bouwplan heeft gekregen. Daarmee is uitvoering onzeker.

Hembrugterrein

Op het Hembrugterrein zijn inmiddels enkele tientallen gebouwen gerestaureerd en wind- en waterdicht gemaakt. Daar is door de gemeente, de grondeigenaar (Rijks Vastgoedbedrijf) en de subsidiërende provincie veel werk voor verzet. Een toenemend aantal bedrijven, veelal in de creatieve sector, neemt er zijn intrek.

In het oude Stationsgebouw is sinds april 2014 het HollandRoutehuis gevestigd, als deel van de Holland Route langs industrieel erfgoed in de Hollanden. Daarmee is dit pand ankerpunt voor de Hollandroute (één van de European Routes of Industrial Heritage) geworden. Naast materiaal over de Hollandroute en ERIH en een kleine tentoonstelling over het Hembrugterrein is ook ruimte gemaakt voor een zaaltje waarin bijeenkomsten kunnen worden gehouden. De voorjaarsledenvergadering van Zaanse Erfgoed heeft hier plaatsgevonden.

Los van dit HollandRoutehuis is in het portiersgebouw de collectie van het Hembrugmuseum opgeslagen en uitgesteld. Eerdere pogingen om het HollandRoutehuis ook voor het Hembrugmuseum te gebruiken zijn vastgelopen. Dat betreft de vereniging, omdat de museumcollectie nog geen definitieve plaats heeft. Een nieuw bestuur van het museum is bezig een plan op te stellen.

Tijdens eerste verkennende gesprekken over deze situatie bleek dat de gemeente Zaanstad aan de voormalig projectleider van het Hembrugterrein, Robert Leferink, heeft gevraagd met voorstellen voor een duurzame opzet te komen. Dat proces is gaande.

Parallel hier aan heeft de vereniging, in de persoon van Conny Scholtes, samen met vertegenwoordigers van het Hembrugmuseum gewerkt aan een project Oral History Hembrug. Een groot aantal van de gewenste interviews is reeds afgenomen en grotendeels uitgewerkt. Er ligt een projectplan voor de volgende fase, het samenstellen van een of twee pilotdocumentaires op video. Daarvoor is ook een subsidie van de gemeente verkregen. Door personele omstandigheden stagneerde dit project in 2014. Alle materiaal is op een voor bevoegden toegankelijke manier in een website verzameld. Gezien de hoopgevende organisatorische ontwikkelingen bij het Hembrugmuseum wil de vereniging dit materiaal en de verantwoordelijkheid voor het project binnenkort overdragen aan het bestuur van het Hembrugmuseum. Zo gauw duidelijk is hoe de toekomst van het museum is geborgd kunnen het materiaal en het project worden overgedragen. Intussen wordt geprobeerd de organisatorische voorwaarden voor de tweede fase te scheppen.

De nieuwe Monumentencommissie Zaanstad

Sinds dit jaar is de oude Monumentencommissie Zaanstad opgeheven en is haar taak overgegaan naar de nieuwe commissie Welstand en Monumenten. Vanuit de vereniging is een burgerlid aangedragen, Linette Pielkenrood, voorheen ook bestuurslid van onze vereniging. De commissie had een moeizame start, vooral door het ontbreken van specifieke Zaanse cultuurhistorische kennis. Door de aanstelling van een deskundige adviseur, Johan Jacobs, is dat verbeterd. Bij hun afwezigheid is er nu ook een deskundige vervanger voor de architecten-leden van de commissie: Cees Hooijschuur.

Zaanse Houtacademie

Door de Academie is een brochure 'Zaanse Allure' opgeleverd met kenmerken van het Zaanse Bouwen. Rechtstreekse aanleiding was het project De Zaanse Eilanden, waar dit bouwen uitgangspunt is. Voor architecten komt hier nog een vervolg op.

De deelnemers van de Academie hebben op een viertal terreinen activiteiten gepland: opleidingen, kenniscentrum, een leerlingenproject op de Zaanse Schans (het Wevershuis) en aandacht voor duurzaamheid en energiebesparing in de oude houtbouw. Een discussieavond in het kader van de nieuwe Zaans Erfgoedarchitectuurprijs behoort tot de mogelijkheden.

Diversen

De vereniging krijgt regelmatig verzoeken om informatie te verstrekken over panden of activiteiten in de Zaanstreek. Waar mogelijk verstrekken wij die. Voorbeelden zijn het Ontspanningsgebouw van Albert Heijn aan de Klamperstraat, een sociëteit De Oase, Westzijde 140 en panden aan de Wandelweg in Wormerveer.

Ook wordt soms onze inzet gevraagd om een ontwikkeling te bevorderen of te keren. Die vragen worden beoordeeld vanuit onze doelstellingen en het belang van de zaak. Zo kregen wij het verzoek om ons in te zetten om een fietspad door de Krommenieër Woudpolder te voorkomen. Het bestuur besloot zich daar niet in te mengen, omdat dit niet het doel van de vereniging raakt.

Bestuursactiviteiten

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft tienmaal vergaderd. Naast de in dit jaarverslag te noemen onderwerpen wordt in de vergaderingen aandacht gegeven aan de gang van zaken binnen de werkgroepen en worden ledenvergaderingen en bijzondere activiteiten besproken en soms voorbereid.

Ledenvergaderingen

- Voorjaarsvergadering

De voorjaarsvergadering werd dit jaar gehouden in het HollandRoutehuis op het Hembrugterrein. De jaarrekening werd vastgesteld en Gerard Fokke werd benoemd als nieuwe penningmeester. Er werd afscheid genomen van de vorige penningmeester, Jos Bezuijen. Ook de leden van Zaans Erfgoed die namens de vereniging lid waren van de vroegere Monumentencommissie van Zaanstad, Christiaan Homburg en Jan Derk Koudijs, werden bedankt. In die dank werd ook Piet van Nugteren betrokken: een actief lid van onze vereniging die onafhankelijk voorzitter van de oude Monumentencommissie was.

Na het huishoudelijk gedeelte kreeg Hildebrand de Boer het woord om ons meer te vertellen over ERIH. Daarna voerde Marjorie Verhoek de aanwezigen langs de geschiedenis van het Hembrugterrein en de restauraties die er inmiddels zijn en worden uitgevoerd. Voor de liefhebbers was er daarna een rondleiding.

- Najaarsvergadering

De najaarsvergadering werd in de Oostzijderkerk in Zaandam gehouden. Er was een zeer grote opkomst van ca. 110 personen. In het huishoudelijk gedeelte werd de begroting 2015 vastgesteld, met een gelijkblijvende contributie van € 22,50 per jaar. Conny Scholtes trad af als bestuurslid en werd bedankt voor haar inspanningen. Ron Kiburg werd als nieuw bestuurslid benoemd. De statutair aftredende voorzitter werd herbenoemd.

In het inhoudelijke gedeelte verhaalde Rob Veenman, hoogheemraad van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, over de historie van de Zaan en Zaandam. Klazien Hartog, algemeen

bestuurslid bij hetzelfde hoogheemraadschap, verhaalde over de recente geschiedenis en toekomst van de Wilhelminasluis. De vernieuwing van deze sluis is momenteel gaande.

Vanuit het bestuur van de Oostzijderkerk werden de aanwezigen verrast met orgelspel van Jan de Jong: na het herstel van de windvoorziening (de balgen) was dit de eerste keer dat het orgel weer werd bespeeld. Ook onthulde het bestuur een verloren gewaand portret van Bartel Jacobsz, de eerste predikant na de overgang van de kerk van Rooms-Katholiek naar protestants. Naar aanleiding van een artikel in Zaans Erfgoed had men dit portret teruggevonden en gerestaureerd.

Mutaties in het bestuur

In 2013 zijn de penningmeester Jos Bezuijen en bestuurslid Conny Scholtes statutair afgetreden. Als nieuwe penningmeester is Gerard Fokke benoemd en als nieuw lid Ron Kiburg. De voorzitter is statutair afgetreden en herbenoemd. Het bestuur heeft de afgetreden bestuursleden in een aparte bijeenkomst bedankt voor hun inspanningen voor de verenigingen en hen een passend cadeau overhandigd.

Ontwikkeling ledental

De economische crisisjaren hebben merkbare gevolgen voor de vereniging. Het ledental is afgenomen tot ca. 1050 per 31 december 2014.

ANBI sites

Begin 2014 is de ANBI site gepubliceerd. Dat is een wettelijke verplichting, die het mogelijk maakt giften voor 125% aftrekbaar te maken voor de inkomstenbelasting. Gaande het jaar is deze site bijgehouden door het jaarverslag en de jaarrekening toe te voegen. Voortaan zal telkens in het begin van het jaar de site geupdated worden.

Zaans Erfgoed Architectuurprijs

De prijs voor het vernieuwend streekeigen bouwen heeft in 2014 een definitieve naam gekregen: Zaans Erfgoed Architectuurprijs. In 2015 wordt hij voor het eerst uitgereikt. Daartoe heeft het bestuur een reglement vastgesteld en een stappenplan voorbereid. De nominering en jurering zal wat meer werk vragen dan die van de klassieke Zaans Erfgoedprijs. Het bestuur heeft zich voorgenomen ook zelf actief op zoek te gaan naar nominaties. Daarnaast worden vakmensen, zoals architecten, aangeschreven.

Erfgoed in verkiezingsprogramma's

Omdat op 19 maart 2014 gemeenteraadsverkiezingen werden gehouden had Zaans Erfgoed in september 2013 aan de politieke partijen een brief geschreven om aandacht te vragen voor het Zaanse erfgoed in de verkiezingsprogramma's. Uit een analyse van de programma's bleek dat deze oproep succes heeft gehad. Alle grote en grotere partijen hadden een meer of minder uitgebreide passage opgenomen. Soms waren de voorstellen uit onze brief zelfs herkenbaar overgenomen. De eerder al genoemde nieuwe samenwerking met de gemeente is hieruit voortgekomen.

Nieuwjaarswens

Uit de ledenlijst bleek dat geen van de leden van de drie (nieuwe) colleges van BenW van de Zaangemeenten lid was van onze vereniging. Op verzoek van het bestuur hebben de stadsdichters van Zaanstad, Mandy Pijl en Kees Jan Sierhuis, een gedicht over het erfgoed geschreven. Dank daarvoor! Dit gedicht is eind 2014, begin 2015 ingezet als ondersteuning van een nieuwjaarswens, die tevens een verzoek aan de gemeentebestuurders behelsde om lid te worden.

BNG Bank Erfgoedprijs

Het bestuur heeft steun betuigd aan de nominatie van de gemeente Wormerland voor de BNG Bank Erfgoedprijs. Die steun heeft de gemeente met haar voortdurende positieve inzet zeker verdiend. Helaas mocht het niet baten: Wormerland viel buiten de prijzen.

Buffet voor actieve medewerkers

Om de in Zaans Erfgoed op diverse fronten actieve leden te bedanken voor hun inzet is op 23 mei in Het Klaverblad een eigengemaakt buffet geserveerd. Vooral Winnie de Wit had daar een centrale rol in. De activiteit werd zeer gewaardeerd en leidde tot vele geanimeerde gesprekken. Herhaling in 2015 ligt zeer voor de hand, al zal dan de voorbereiding beter worden gespreid.

Platform Geschiedenis van de Zaanstreek vervalt, wat nu?

In de afgelopen jaren werd het schrijven van de twee delen Geschiedenis van de Zaanstreek begeleid door een klankbordgroep. De stichting die het boek realiseerde, organiseerde tweemaal per jaar een platformbijeenkomst. Daar kwamen vele Zaanse erfgoedorganisaties dan bij elkaar. Zij bespraken daarbij niet alleen de voortgang van het werk, maar ook andere actualiteiten. Nu het werk gereed is dreigt dit contact te verwateren en dat is jammer.

In 2014 is met de organiserende stichting overlegd over de voortgang van deze bijeenkomsten. Het bestuur van Zaans Erfgoed heeft ingestemd met de conclusie dat het op onze weg ligt om deze organisatie over te nemen. Dat kan goed worden gekoppeld aan de jaarlijkse voorbereiding van de monumentenprogramma's (zie eerder). In 2015 worden de afspraken definitief gemaakt.

Trage betalings

Het bestuur heeft dit jaar veel energie moeten besteden aan het aanmanen van de leden tot betaling. In een eerste ronde werden bijna 400 verzoeken verstuurd aan leden die niet op het eerste betalingsverzoek hadden gereageerd. Tot op eind 2014 zijn er nog openstaande posten en is van sommige binnengekomen betalingen niet duidelijk namens welk lid deze is verricht. Dit is aanleiding om in 2015 los van het blad een herkenbare factuur aan de leden te sturen.

5 mei-activiteiten

In 2015 wordt gevierd dat Nederland 70 jaar geleden werd bevrijd. Dat betekent een bredere viering en een meer omvangrijke voorbereiding. De vereniging heeft deelgenomen aan enkele voorbereidingsvergaderingen en zal in de maartuitgave van Zaans Erfgoed extra aandacht aan deze viering van 5 mei besteden.

[Lief en leed

Geen meldingen, dus laten vervallen.]

Communicatie

De verenigingssite

De nieuwe verenigingssite functioneert goed. Door er regelmatig nieuws van binnen en buiten de vereniging op te zetten blijft hij actueel en interessant. Ook de pers reageert er regelmatig op, hetgeen een mooi neveneffect is.

Voor intern gebruik kunnen pagina's voor onderlinge informatieuitwisseling aan de site worden gekoppeld. Daarvan wordt al gebruik gemaakt.

Momenteel wordt nog gewerkt aan een commerciële 'winkelpagina', waarop artikelen van de vereniging kunnen worden besteld.

Site zaans-industrieel-erfgoed.nl

In 2014 is op deze site speciale aandacht besteed aan een tweetal onderwerpen.

Het eerste betrof de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Hierover is een dossier opgenomen onder de rubriek 'Kroniek' op de site. Al vijf jaar is bekend dat de brug in het kader van het provinciaal actieplan 'Vaart in de Zaan' zal worden vervangen. Over de locatie van de nieuwe brug is al veel discussie geweest en hetzelfde geldt voor de – nog onbekende – vormgeving. Voor- en tegenstanders van een klassieke dan wel moderne vormgeving hebben zich al laten horen. In het dossier op de site zijn tientallen documenten verzameld over de ontwerpen, de meningen van de voor- en tegenstanders en de beleidsdocumenten die ten grondslag liggen aan deze discussie. In de jaren vijftig, zestig en zeventig van de twintigste eeuw werd de oever van de Zaan, ter hoogte van het gemaal Ceres en de Poelsluis in Wormer, gedomineerd door de scheepssloperij van Adriaan Slooten. Vaak lagen de schepen hoog opgestapeld op het smalle terrein langs de Veerdijk. Hier werden schepen ontmanteld, bruikbare onderdelen werden weer verkocht en het sloopijzer ging in grote bakken naar de schroothandel. Deze bijzondere loot aan de maritieme stam van het Zaanse industriële verleden wordt in de rubriek 'Collecties' in een aantal artikelen uitvoerig beschreven.

De webmaster van deze site verdeelt zijn aandacht tussen het technisch up-to-date houden van de site, die reeds geruime tijd geleden op basis van destijds gangbare technieken werd opgezet, en het toevoegen van nieuwe inhoud. Helaas vraagt het eerste meer van zijn tijd dan hem lief is.

[Glaasje erfgoed](#)

Op 18 mei werd in Wormerveer het Glaasje Erfgoed georganiseerd, met de Zaanse houtbouw als onderwerp: Zaanse houtbouw toen en nu. Gé Sombroek en Johan Krol van Nunc Architecten namen de lezingen voor hun rekening.

[Blad Zaans erfgoed](#)

In het ijzeren ritme dat de redactie gewend is, kwam het blad Zaans Erfgoed uit. Een plotseling noodzakelijke wisseling van drukkerij werd efficiënt opgelost, zodat geen lezer dat zal hebben bemerkt. De redactie slaagde erin elk nummer weer gevarieerd te vullen. Beeldredactie en opmaak zorgen voor een zeer aantrekkelijk en leesbaar blad. Momenteel worden de voorbereidingen getroffen om alle jaargangen tot en met 2012, voorzien van een goed zoekstelsel, op de verenigingssite te zetten. Ook voor de nummers van Anno, een van de voorgangers van zaans Erfgoed, zal dit worden bezien. Dit alles zou het terugvinden van eerder gepubliceerde informatie zeer vergemakkelijken.

[Voorbereiding Erfgoedmarkt](#)

Hoewel pas op 13 juni 2015 de eerstvolgende Erfgoedmarkt plaats vindt, is er al in 2014 veel energie aan besteed. Tot de voorbereidingen behoort o.a. het activeren en uitnodigen van de collega-organisaties in de Zaanstreek. Het laat zich aanzien dat zeker 20-25 van hen deel zullen nemen.

[Vertegenwoordiging vereniging bij bijeenkomsten](#)

De vereniging was zoals gebruikelijk aanwezig op de braderie in de Gortershoek in Zandijk, die aan het eind van de zomervakantie wordt gehouden. Dit leverde naast prettige contacten ook enkele nieuwe leden op.

[Tentoonstelling Een positief beeld](#)

Op 10 oktober 2013 was in het Zaans Museum de tentoonstelling Een positief beeld geopend. Jur Kingma stelde de tentoonstelling samen met Peter Marcuse samen. De vereniging fungeerde als financiële paraplu voor het initiatief. De bezoeker kreeg een mooi tijdsbeeld van het fotografische werk van Peter Marcuse voor de Zaanse industrie. De tentoonstelling werd verlengd tot 1 juli 2014.

Organisatie van de vereniging

Bestuur per 31 december 2014

Voorzitter Piet Oudega, pietoudega@zaanserfgoed.nl
Secretaris Wikje van Ritbergen, secretariaat@zaanserfgoed.nl
Penningmeester Gerard Fokke, penningmeester@zaanserfgoed.nl
Leden Cees Kruit, c.kruit3@kpnplanet.nl
Jan Piet Bloem, janpietbloem@zaanserfgoed.nl
Winnie de Wit, winniedewit@zaanserfgoed.nl
Ron Kiburg, wobo@xs4all.nl

Werkgroepen per 31 december 2014

Meldpunt bedreigde panden

Jan Piet Bloem, janpietbloem@zaanserfgoed.nl
René Prins
Bart Nieuwenhuijs
Rob van der Meulen
Arnold Sol
Gé Sombroek
Marcel van Tol
Jan de Lange

Werkgroep Advies en Documentatie

Jan Piet Bloem, janpietbloem@zaanserfgoed.nl
Ada Hannaart
Christiaan Homburg
Rob van der Meulen
Piet van Nugteren
René Prins
Gé Sombroek
Wim Visser

Werkgroep PR en Activiteiten

Ank Berkhout, pberkhout@zonnet.nl
Henk Bouman
Piet Cordes
Henk Elzenga
Dick Manneveld
Winnie de Wit

Werkgroep Industrieel Erfgoed

Cees Kruit, c.kruit3@kpnplanet.nl

Werkgroep Cultuur

Conny Scholtes, connyscholtes@planet.nl
Thea van 't Loo

Werkgroep Maritieme Zaken/Museumhaven

Cees Kingma, cees.kingma@uni-one.nl
Jur Kingma
Wladimir Dobber

Martin de Boer

Redactie Zaans Erfgoed

Corry van Sijl

Wikje van Ritbergen (secretariaat@zaanserfgoed.nl)

Cor van Dongen

Rob Lengers (GAZ)

Toon Olij

John Pasman

George Slieker

Joke van der Stok

Bestuur Stichting (Uitgeverij) Zaans Erfgoed

Joop Knijnenberg

Henk Bouwman (henkbouman100@gmail.com)

Roel Woudt

Leonore Olde-Verburg

Piet Oudega

Webmasters

website VZE www.zaanserfgoed.nl : Jan Lapère, jan@lapere.nl

website Monumentaal aan de Zaan www.zaans-industrieel-erfgoed.nl:

Cees Kingma, cees.kingma@uni-one.nl

Vertegenwoordigingen

Piet Oudega vertegenwoordigt VZE in de stichting Zaans Erfgoed, die het kwartaaltijdschrift uitgeeft. In de stichting De Oude Wolf wordt de vereniging vertegenwoordigd door bestuurslid Jan Piet Bloem. Op voordracht van – maar niet *namens* – de vereniging maakt Linette Pielkenrood deel uit van de commissie Welstand en Monumenten van Zaanstad.

In de Woodacademy/ Houtacademie vertegenwoordigt Jan Piet Bloem de vereniging. Piet van Nugteren is lid van de Raad van Advies.

Christiaan Homburg en Piet van Nugteren (en Jan Piet Bloem als reserve) vertegenwoordigen de vereniging in de gemengde werkgroepje met de gemeente voor het opstellen van het Monumentenprogramma.

In de Historische Commissie van de Zaanse Schans neemt Jan Piet Bloem op persoonlijke titel deel. Jan Piet Bloem is – vanuit het Zaanse erfgoedveld – lid van de Monumentencommissie Wormerland.

Financieel verslag 2014

(toe te voegen na vaststelling van het verslag in de ledenvergadering op 4 april 2015)